

VL

NEERGESTORTE LANCASTER PLAQUETTE

Eerbetoon na een lange zoektocht

Een Lancaster-bommenwerper valt in februari 1944 uit de lucht boven Paal. Mark Zwartelé en Jaap Geensen achterhalen na een jarenlange zoektocht wie bij Paal neerstortten. Met een plaquette worden ze herinnerd.

Bob Maes

Paal

19 februari 1944, enkele maanden voor de geallieerde invasie van het door de

Duitsers bezette Europese vasteland. Vanuit Engeland stijgen in de late avond 823 bommenwerpers op met bestemming Leipzig. In de Duitse stad wordt de afschrikwekkende Duitse luchtvloot gebouwd. Die moet zo veel mogelijk vernietigd worden voordat de geallieerden de stranden van Normandië bestormen. De Lancaster- en Halifax-bommenwerpers droppen 2.300 ton aan munitie op de fabriek, twintig vliegtuigen vallen ten prooi aan Duits luchtafweergeschut.

Voordat de zon opkomt moet de vloot terug zijn in Engeland, maar de Duitsers laten zich niet piepen. Op de terugweg worden nog eens 62 toestellen neergehaald. Waaronder een Lancaster die is opgestegen in Linton-on-Ouse en na zijn bommenvlucht terug naar de thuisbasis vliegt. Totdat hij boven Oost-Zeeuws-Vlaanderen vliegt. De Duitse radartoren bij Clinge pikt het vliegtuig op en seint een nachtjager in. Het toestel gaat onder de Lancaster vliegen, richt de mitrailleur naar boven en de bommenwerper stort om 5.43

▲ Jaap Geensen (links) en Mark Zwartelé aan de rand van het Speelmansgat, waar de Lancaster in de vroege ochtend van 20 februari 1944 crashte. FOTO CAMILLE SCHELSTRAETE

uur in het Speelmansgat in het Verdrongen Land van Saeftinghe, vlak bij Paal. Alle zeven inzittenden sterven.

Geen geheim

Dat bij Paal een vliegtuig uit de lucht is geknald, was in de streek geen geheim. Jaap Geensen en Mark Zwartelé uit Heikant willen er desondanks meer van weten. „Als het op Paal was neergestort, was het halve dorp weg.” Ze gaan op jacht naar wrakstukken. De twee leden van de Werkgroep Archeologie Hulst starten hun zoektocht in 2014. „Toen waren de datum van het neerschieten, type vliegtuig en de nationaliteit van de piloten nog niet bekend. Ja, we wisten dat ze Engels spraken, dus het was algemeen aangenomen dat het Engelsen waren.” De locatie konden de mannen wel achterhalen door te spreken met ooggetuigen.

Een

eerste speurtocht in het Speelmansgat levert alleen een oude autoband op. Maanden later gaan ze het gebied nog eens in, maar dan vanaf Paal. Het is direct raak. Geensen en Zwartelé stuiten op een plaatje met de inscriptie AM, Air Ministry, het Engelse Ministerie van Luchtvaart. Het blijkt onderdeel van de radioapparatuur van het vliegtuig te zijn. Iets verderop: het staartstuk met een fragment van de schutterskoepel. Een prachtige vondst, maar de archeologen kunnen er niets mee. Want graven in het Verdrongen Land van Saeftinghe, vergeet het maar.

Als het op Paal was neergestort, was het halve dorp weg geweest

-Mark Zwartelé

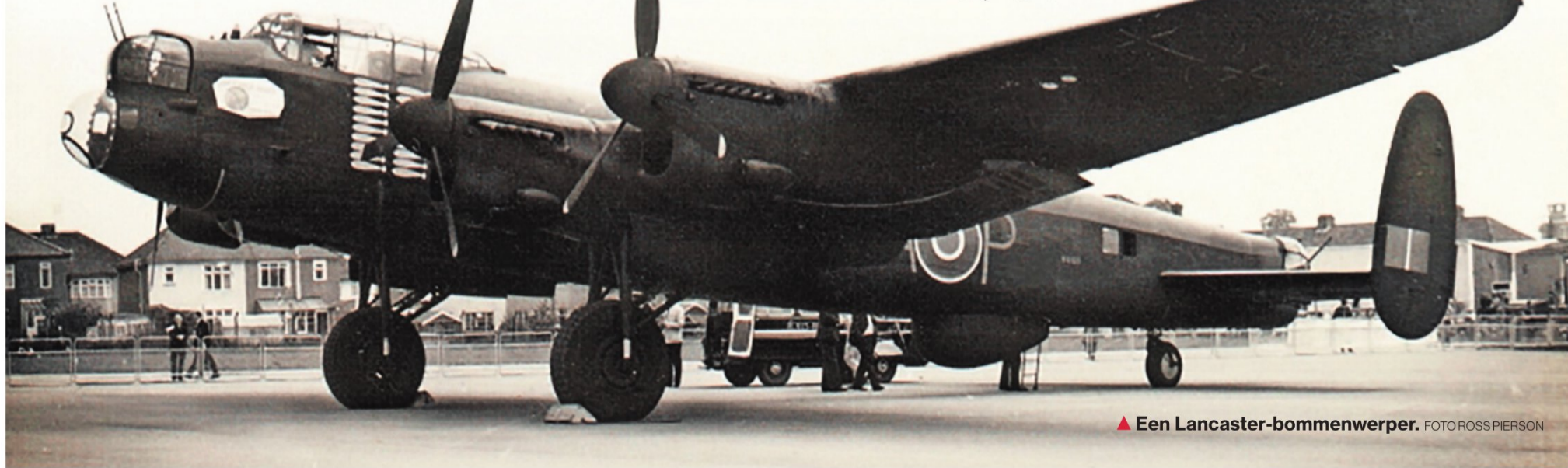
Laat staan als het om resten van vliegtuigen gaat, dat valt onder de vleugels van de bergingsdienst van de Koninklijke Luchtmacht. Zwartelé, zelf gids in Saeftinghe, meldt de vondst bij Erfgoed Zeeland. Geensen: „Want in theorie moeten die brokstukken terug naar Engeland.”

Schoonselhof

Deel één van de zoektocht is daarmee afgerond, maar wie de omgekomen piloten zijn? Dat is nog steeds niet duidelijk. Geensens contacten in Engeland bevestigen alvast dat de bommenwerper van het type Lancaster is. „Engelsen die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen in Zeeland, liggen op de Noorderbegraafplaats in Vlissingen, maar daar lagen de piloten niet.” Geensen en Zwartelé volgen een dood spoor, totdat ze een nieuwe ontdekking doen. Hulst viel onder bewind van het Grenzschtz Regiment Clüver, met het

hoofdkwartier in Antwerpen. Op Schoonselhof liggen slachtoffers van tien neergeschoten Lancasters. Van negen daarvan is bekend waar ze waren neergeschoten. Van één niet. „Toen wisten we het”, zegt Geensen. „Daar lagen de mannen die boven Paal waren neergeschoten. Het bleken vijf Canadezen, een Engelsman en een Amerikaan.” Het verlossende woord kwam via Duitse documenten uit Canada. De bemanning was abgeschossen bij 'Paalen', 15 km ten noorden van Hulst.

Zaterdag 9 november krijgen de bemanningsleden, onder toezien oog van enkele familieleden, hun eigen plaquette bij paviljoen 't Schor bij Paal. „Dat was wel het minste dat we konden doen”, zegt Zwartelé. Dan krijgen de heren Winn, Leaman, Bonneville, Wade, Dramnitzki, Bolt en Brown eindelijk erkenning.

▲ Een Lancaster-bommenwerper. FOTO ROSS PIERSON